

Tres picapedrers piquen pedra a peu d'obra. Un home s'acosta i els pregunta, "què feu?". El primer contesta: "Pico pedra". El segon diu: "Jo em guanyo la vida" i el tercer exclama: "Jo construeixo catedrals".

No cal donar molts arguments per afirmar que estem vivint uns moments inquietants pel risc de retrocessos en matèria de dignitat humana, democràcia, ecologia i justícia social arreu del món.

Davant aquesta crisi global em pregunto quines són les principals actituds de resposta i em venen al cap quatre possibilitats:

✓**Passotisme, fatalisme, conformisme.** Molta gent, malgrat acceptar que tenim problemes no se sent motivada per a cap reacció. Hi ha una mena de desencís, sentiment d'impotència i creença en la inevitable fatalitat del que tenim. A això s'hi ha de sumar que tampoc estem tan malament, molts tenim els mínims per viure, però temem anar a pitjor. Tot plegat ens fa porucs, passius, còmplices, en definitiva.

✓**Crítica i queixa:** Una segona postura és donar la culpa als altres. Els polítics, els poders econòmics, les màfies i les forces ocultes, la premsa... Tant s'hi val, el fet és projectar la causa lluny de nosaltres. Per això ens desfoguem a les tertúlies i amb la gent de confiança criticant-ho tot, fent tuits o exhibint un descarat i irracional escepticisme que no oculta la impotència.

✓**Cuidar-se un mateix.** Tancar-te al teu petit món. Aquesta és una postura molt més madura i sàvia, però que amaga un greu perill. Reduir tota la resposta a la crisi mundial al nostre benestar personal és un engany. És una estratègia recurrent al llarg de la història. Quan hi ha molta confusió general la gent busca la salvació particular. El món s'enfonsa però l'important és que jo estigui bé. L'epicureisme i l'estoïcisme ensenyaven aquesta fugida del gran món per a centrar-te en el teu petit món, l'únic que pots intentar controlar.

Tot i ser l'actitud més positiva, aquesta reducció del món al teu món té moltes limitacions. És evident que estar bé amb tu mateix és un bon objectiu i sembla la primera condició per a la resta d'accions. El perill està en quedar-nos en aquest cofoisme íntim, aquesta pau incontaminada en un món caòtic i ple d'injustícia.

Per això dic que si no comences per canviar i millorar personalment, malament anem, però que si ho redueixes tot al teu benestar personal, també malament.

I és que necessitem l'acció col·lectiva, l'organització popular, el poder de la gent. Som essencialment socials i si no actuem com a grup perdem una de les nostres potencialitats. Aquesta és la quarta resposta a la crisi: **l'acció comunitària.**

Vull reivindicar l'acció col·lectiva, la mirada llarga que dona sentit a les coses concretes que fem cada dia, com el picapedrer que veu ja la catedral en el seu petit bloc de pedra. Hem de redescobrir el valor de la feina amb sentit i

cooperació. Hem de desvetllar la urgència d'unir-nos en les grans idees i projectes globals.

I ho dic perquè penso que l'acció popular està de baixa. Estem socialment desactivats, hem perdut força i consciència col·lectiva.

Tinc quatre raons que expliquen com s'inhibeix el poder popular.

□ **Delegació del poder i monopoli dels partits polítics.** Els partits polítics han aplegat tot el poder, de manera que qualsevol manifestació de força o organització popular necessita l'autorització, i a vegades també el finançament, dels partits. No sé quan ni com ens vam deixar prendre la capacitat de decidir i vam delegar-la tota en una classe política que, juntament amb els poders econòmics, ha esdevingut la classe dominant. La democràcia representativa ha fracassat i només el control que tenen els partits i la connivència amb les altres formes de poder ho poden explicar.

✓ **Capitalisme de vigilància:** El monopoli que les grans empreses tecnològiques tenen de la informació i la intel·ligència artificial amb els seus algoritmes aplicats al big data permet un control de les nostres vides, dels nostres desitjos, creences, despeses, relacions... Les noves tecnologies no ens enxarxen realment, ens individualitzen i aïllen en bombolles de grups de gent que pensa com nosaltres, on ens reafirmem, i d'aquesta manera polaritzem tot el que vivim.

✓ **Manipulació informativa:** Uns mitjans de comunicació al servei del poder i no pas de la gent ni de la veritat fan que visquem en una realitat falsa i sospitosa. Els mitjans de comunicació marquen la nostra agenda, ens orienten envers els temes en els que volen que invertim l'atenció. I no sempre és el més interessant per a la població en general, ja que ens distreuen i fan mirar a altres bandes mentre les elits perpetren els seus negocis amb la mirada posada en els seus interessos.

✓ **Estructura motivacional humana:** També crec que molta desmotivació per l'acció col·lectiva ve de la naturalesa bàsicament emocional de les nostres motivacions. Ens mou el que és proper, allò que afecta els "nostres" i ens resulta llunyà i sustenta durant poc temps l'interès allò que afecta els que estan lluny, al món en general, als problemes globals, que són urgents. Cal una actitud madura, mundicèntrica, per a entendre la importància d'allò que afecta el món de manera integral.

Davant aquesta situació, quina mena d'organitzacions necessitem per a activar l'energia i la força de la gent? Doncs organitzacions que segueixin un model integral, alternatiu implementable i transversal.

Models integrals: Un model integral és aquell que inclou totes les instàncies socials, totes les institucions, totes les dinàmiques col·lectives. No podem proposar canvis globals amb actuacions sectorials. Pretendre canviar l'economia

sense canviar la política, o canviar l'educació sense canviar la política urbanística, o la igualtat sense canviar la legislació... és inútil. Els models o organitzacions amb vocació de canvi global han de ser integrals, com ho és per exemple el model de l'Economia del Bé Comú, que té propostes polítiques radicals (convencions democràtiques municipals, limitacions en ingressos i propietat,...), propostes educatives (formació en sensibilitat i valors per damunt de continguts,...), propostes econòmiques, per descomptat, legislatives, etc.

Models alternatius implementables. Els models que proposen les organitzacions amb vocació de canvi global han de ser models aplicables i replicables. S'han de poder implementar i per tant no han de fer propostes purament teòriques o utòpiques. No estic en contra de la teoria ni de la utopia, però hem d'oferir aplicacions pràctiques d'allò que proposem per tal que es vegi la seva eficàcia. Necessitem paradigmes alternatius que puguin conviure durant un temps amb el paradigma dominant, un període de transició, a fi que la gent pugui avaluar la conveniència d'avançar cap un o altre model. Seria un xic com passa ara amb les medicines alternatives però a una dimensió global i integral. També aquí l'Economia del Bé Comú pot ser un exemple d'això que proposo.

Hi ha empreses del bé comú que tenen altres finalitats més enllà del guany econòmic, més enllà de la supremacia o el monopoli. Convertir els valors de servei, cooperació i desenvolupament humà en un motor d'acció social configura una societat ben diferent de la que tenim, però possible i compatible. A la llarga hi hauria d'haver comerços de bé comú, escoles de bé comú, clíniques, centres cívics, organitzacions, esplais, etc. de bé comú a l'abast de qui volgués. D'aquesta manera la gent tindria llibertat per a optar, de la mateixa manera que ara podem decidir petites coses, com ara si volem comprar fruita ecològica o recórrer a la medicina integral. Amb tot, necessitem propostes globals implantades ja a la nostra societat.

Transversal, de baix a dalt. Com un arbre que requereix l'energia de les arrels i la de les fulles. L'organització popular ha de treballar des de la sensibilització de la gent fins a la pressió en les infraestructures. Cal que les persones sintonitzin amb els valors de bé comú que defensem, però cal igualment que les institucions i les estructures socials acullin, gestionin i apliquin aquesta energia popular. Com en el tema de reciclatge, que sense compromís de la gent no es va enlloc, però sense la infraestructura de contenidors i serveis de recollida, tampoc.

I per acabar vull comentar alguns aspectes de l'organització popular.

Són una elit els qui participen en l'activisme social?

És evident que hi ha diferents nivells d'evolució en la vida moral. Cal un grau alt de maduresa per a entendre que el teu bé passa pel bé dels altres. Els activistes socials són persones que estan conscienciades i que tenen un compromís amb la lluita pel canvi i la millora. Això és molt més del que la majoria de gent té i

per tant, en aquest sentit, formen una elit. Solen tenir també les necessitats bàsiques cobertes i un nivell de formació i informació superior a la mitjana. Això obliga les associacions a vetllar molt escrupolosament per no esbiaixar la mirada sobre els problemes del món i no confondre les prioritats.

És millor la qualitat que la quantitat a l'hora d'organitzar-nos?

Una associació que faci plantejaments radicals, globals i integrals difícilment podrà tenir molts col·laboradors. Normalment aquestes organitzacions es nodreixen de poques persones amb molta capacitat per a diferents tasques. Hi sol haver un plus de compromís, de crítica i de força intel·lectual. És molt important que aquestes associacions no donin a entendre que cal ser militant amb dedicació plena per a col·laborar perquè el que cal és que cadascú aporti el que té en temps, energia, habilitats i disponibilitat. Saber aprofitar aquestes qualitats individuals i inserir-les en l'entrellat de l'acció conjunta, és el gran repte de qui les coordina.

El repte de confluïr:

Cal més temps i més energia al servei de la reflexió i l'estudi dels objectius que perseguim. Convé clarificar els objectius i sobretot convé saber confluïr amb aquells que apunten als mateixos fins.

Créixer a partir d'on som, l'únic objectiu vàlid per a tota organització popular.

Cadascú de nosaltres està en un nivell d'evolució i molts dels conflictes que afrontem deriven d'aquesta diversitat en la fase que cadascú viu. Cal entendre que sempre hi ha nous límits a superar i que cadascú és responsable del seu propi creixement. Entre tots hauríem d'ajudar-nos a reflexionar i avançar en el nostre desenvolupament personal. Sense això res no té sentit i amb això tot és possible. També construir catedrals.